

Quattrocento w malarstwie włoskim – freski Masaccia

- [Quattrocento w malarstwie włoskim – freski Masaccia](#)

Quattrocento w malarstwie włoskim – freski Masaccia

Masaccio, „Grosz czynszowy”, 1425-1427, fresk Kaplica Brancaccich, kościół Santa Maria del Carmine, Florencja, [wikimedia.org](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Masaccio_-_Grosz_czynszowy.jpg), domena publiczna

Ważne daty

1401-1428 – lata życia Masaccia, a właściwie Giovanni di Simone

1425-1427 – stworzenie fresków *Wygnanie z Raju* i *Grosz Czynszowy*

1424 – przyjęcie Masaccia do bractwa świętego Łukasza, zrzeszającego malarzy florenckich

1425-1428 – powstanie fresku *Trójcy Świętej*

1452-1519 – lata życia Leonarda da Vinci

1457-1504 – w tych latach żył Filippino Lippi

Scenariusz zajęć do pobrania.

Plik o rozmiarze 72.81 KB w języku polskim

I. Zapoznanie z najwybitniejszymi dziełami w zakresie architektury i sztuk plastycznych. Uczeń:

1. wymienia i rozpoznaje najbardziej znane dzieła sztuki różnych epok, stylów oraz kierunków sztuk plastycznych;

d) sztuki nowożytnej (renesans, manieryzm, barok, rokoko, klasycyzm),

4. prawidłowo sytuuje w czasie i w przestrzeni geograficznej poszczególne epoki, style, kierunki i tendencje w sztuce;

7. łączy najistotniejsze dzieła ze środowiskiem artystycznym, w którym powstały.

II. Zapoznanie z najwybitniejszymi dziełami w zakresie architektury i sztuk plastycznych. Uczeń:

1. wymienia i rozpoznaje najbardziej znane dzieła sztuki różnych epok, stylów oraz kierunków sztuk plastycznych;

2. wskazuje twórców najbardziej reprezentatywnych dzieł;

3. umiejscawia dzieła w czasie (wskazuje stulecie powstania dzieł sztuki dawnej, a w przypadku dzieł sztuki nowoczesnej i współczesnej datuje je z dokładnością do połowy wieku), w nielicznych przypadkach, dotyczących sztuki nowoczesnej i współczesnej, zna daty powstania dzieł lub datuje je z dokładnością jednej dekady;

5. wymienia podstawowe gatunki w dziełach sztuk plastycznych, m.in. portret (w tym autoportret, portret psychologiczny i oficjalny), pejzaż (w tym: widok, marina, pejzaż ze sztafżem), sceny: rodzajowa, religijna, mitologiczna, historyczna (w tym batalistyczna), martwa natura, akt;

9. identyfikuje najbardziej reprezentatywne i najświetniejsze dzieła na podstawie charakterystycznych środków warsztatowych i formalnych oraz przyporządkowuje je właściwym autorom.

13. dokonuje opisu i analizy, w tym porównawczej, dzieł z uwzględnieniem ich cech formalnych:

c) w malarstwie i grafice: kompozycji, koloru, sposobów ukazania iluzji przestrzeni, kształtowania formy przez światło, w dziełach figuratywnych stopnia oddania rzeczywistości lub jej deformacji;

15. rozpoznaje w dziele sztuki temat i wskazuje jego źródło ikonograficzne;
16. rozpoznaje podstawowe motywy ikonograficzne, świętych chrześcijańskich, bogów greckich i alegorie wybranych pojęć na podstawie atrybutów;
17. analizuje dzieła pod względem ikonograficznym, z wykorzystaniem słowników symboli;
18. formułuje samodzielne, logiczne wypowiedzi argumentacyjne na temat dzieł sztuki.

III. Zapozdawanie z dorobkiem najwybitniejszych twórców dzieł architektury i sztuk plastycznych.
Uczeń:

1. wymienia najistotniejszych twórców dla danego stylu lub kierunku w sztuce;
2. zna najwybitniejsze dzieła z dorobku artystycznego wybitnych przedstawicieli poszczególnych epok, kierunków i tendencji w sztuce od starożytności po czasy współczesne, z uwzględnieniem artystów schyłku XX i początku XXI wieku;
3. sytuuje twórczość artystów powszechnie uznawanych za najwybitniejszych w czasie, w którym tworzyli (z dokładnością do jednego wieku, a w przypadku twórców sztuki nowoczesnej i współczesnej – z dokładnością do połowy wieku) oraz we właściwym środowisku artystycznym;
4. łączy wybrane dzieła z ich autorami na podstawie charakterystycznych środków formalnych;
5. na podstawie przedłożonych do analizy przykładów dzieł formułuje ogólne cechy twórczości następujących twórców: Fidiasz, Poliklet, Praksyteles, Giotto, Jan van Eyck, Hieronim Bosch, Masaccio, Sandro Botticelli, Leonardo da Vinci, Michał Anioł, Andrea Mantegna, Piero della Francesca, Rafael Santi, Giorgione, Tycjan, Jacopo Tintoretto, Pieter Bruegel Starszy, Albrecht Dürer, Hans Holbein Młodszy, Donatello, Filippo Brunelleschi, Andrea Palladio, El Greco, Caravaggio, Gianlorenzo Bernini, Francesco Borromini, Diego Velázquez, Bartolomé Esteban Murillo, Georges de la Tour, Nicolas Poussin, Claude Lorrain, Peter Rubens, Anton van Dyck, Frans Hals, Rembrandt van Rijn, Jan Vermeer van Delft, Antoine Watteau, Jacques Louis David, Jean Auguste Dominique Ingres, Antonio Canova, Berthel Thorvaldsen, Francisco Goya, Eugène Delacroix, Caspar David Friedrich, William Turner, John Constable, Gustave Courbet, Jean François Millet, Eduard Manet, Claude Monet, Edgar Degas, August Renoir, Georges Seurat, Vincent van Gogh, Paul Gauguin, Paul Cézanne, Henri de Toulouse-Lautrec, August Rodin, Gustaw Klimt, Alfons Mucha, Antonio Gaudí, Edward Munch, Henri Matisse, Pablo Picasso, Umberto Boccioni, Wasyl Kandinsky, Piet Mondrian, Kazimierz Malewicz, Marcel Duchamp, Giorgio de Chirico, Salvador Dalí, René Magritte, Marc Chagall, Amadeo Modigliani, Jackson Pollock, Andy Warhol, Roy Lichtenstein, Claes Oldenburg, Francis Bacon, Yves Klein, Niki de Saint

Phalle, Christo, Duane Hanson, Victor Vasarely, Alberto Giacometti, Constantin Brancusi, Henry Moore, Le Corbusier, Frank Lloyd Wright, oraz artystów polskich i działających w Polsce (m.in. takich jak: Wit Stwosz, Bartłomiej Berrecci, Tylman z Gameren, Dominik Merlini, Bernardo Belotto, Marceli Bacciarelli, Piotr Aigner, Piotr Michałowski, Artur Grottger, Henryk Rodakowski, Jan Matejko, Józef Chełmoński, Maksymilian i Aleksander Gierymscy, Józef Brandt, Olga Boznańska, Józef Pankiewicz, Władysław Podkowiński, Jan Stanisławski, Leon Wyczółkowski, Henryk Siemiradzki, Xawery Dunikowski, Stanisław Wyspiański, Józef Mehoffer, Jacek Malczewski, Witold Wojtkiewicz, Witkacy, Leon Chwistek i inni przedstawiciele grupy formistów, przedstawiciele grupy Rytm, kapistów i grupy „a.r.”, Tadeusz Makowski, Andrzej Wróblewski, Tadeusz Kantor, Jerzy Nowosielski, Alina Szapocznikow, Władysław Hasior, Roman Opałka, Magdalena Abakanowicz);

8. formułuje samodzielne, logiczne wypowiedzi argumentacyjne na temat twórczości wybitnych artystów.

IV. Kształcenie w zakresie rozumienia i stosowania terminów i pojęć związanych z dziełami sztuki, ich strukturą i formą, tematyką oraz techniką wykonania. Uczeń:

2. zna terminologię związaną z opisem formy i treści dzieła malarskiego, rzeźbiarskiego i graficznego, w tym m.in. nazwy formuł ikonograficznych, słownictwo niezbędne do opisu kompozycji, kolorystyki, relacji przestrzennych i faktury dzieła;

4. rozróżnia techniki sztuk plastycznych, jak:

a) w malarstwie: enkaustyka, mozaika, witraż, fresk, tempera, malarstwo olejne, pastel, malarstwo akwarelowe, akrylowe.

6. właściwie stosuje terminy dotyczące opisu treści i formy dzieł sztuk plastycznych;

8. wiąże technikę wykonanego dzieła z jego funkcją (fresk, miniatura, malarstwo tablicowe, sztalugowe).

V. Zapoznanie ze zbiorami najważniejszych muzeów i kolekcji dzieł sztuki na świecie i w Polsce, a także z funkcją mecenatu artystycznego oraz jego wpływem na kształt dzieła sztuki. Uczeń:

3. łączy dzieło z muzeum lub miejscem (kościół, pałace, galerie), w którym się ono znajduje.

Nauczysz się

opisywać twórczość Masaccia;

identyfikować dzieła na podstawie ich cech;

zestawiać dzieła z miejscami, w których się znajdują;

charakteryzować najbardziej znane obrazy malarza, uważanego za jednego z „ojców renesansu”;

analizować porównawczo dzieła sztuki.

Trójca Święta

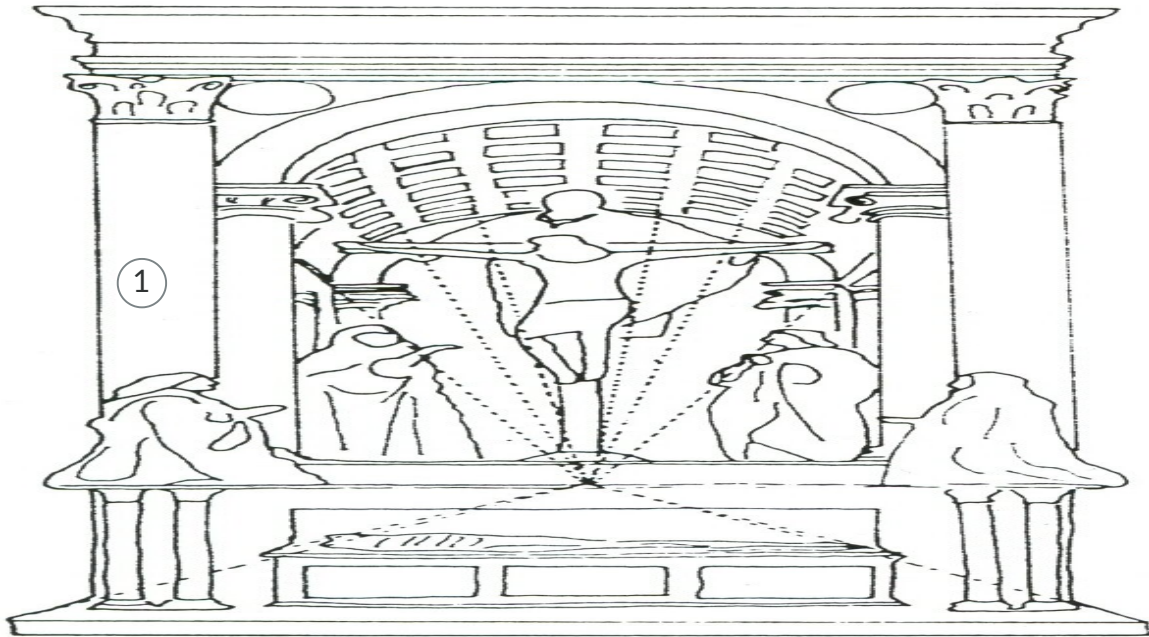

1

Trójca Święta jest jednym z najbardziej znanych dzieł Masaccia. Fresk znajduje się w kościele Santa Maria Novella we Florencji. Dzieło ponownie zostało odkryte dopiero w II połowie XIX wieku, wcześniej bowiem przykrywał je XVI – wieczny ołtarz. Wymiary tego dzieła wynoszą 667 cm długości i 317 cm szerokości. Mamy tutaj także do czynienia z kwadraturą, czyli malarstwem iluzjonistycznym. Polegało ono na namalowaniu elementów architektonicznych na obrazie, dzięki czemu artysta otrzymywał efekt trójwymiarowości. Cała sceneria umieszczona jest we wnętrzu renesansowego kościoła. Kolumny z jońskimi i korynckimi głowicami oraz półkolisty łuk sprawiają, że kompozycja fresku jest zamknięta. Kasetony natomiast nadają obrazowi głębi.

Tematyka fresku jest związana z dogmatem o Trójcy Świętej i odnosi się do kontekstu ludzkiej natury Chrystusa.

Masaccio, „Trójca Święta”, Widok na cały fresk, ok.1425-1428, kościół Santa Maria Novella, Florencja, [wikimedia.org](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Masaccio_-_The_Triptych_of_Santa_Maria_Novella_-_WGA01687.jpg), domena publiczna

1

Fresk Massacia jest nowatorski ze względu na prawidłowo wykreśloną perspektywę zbieżną, na taką skalę. Mamy tutaj do czynienia z tzw. „żabią perspektywą”, dzięki której oglądającemu fresk wydaje się większy i bardziej monumentalny. Efekt potęguje namalowanie przez artystę beczkowego sklepienia, podzielonego na kasetony z rozetami.

Masaccio, „Trójca Święta”, Widok na szkic fresku, ok.1425-1428, kościół Santa Maria Novella, Florencja, [wikimedia.org](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Masaccio_-_The_Triptych_of_Santa_Maria_Novella_-_WGA01687.jpg), domena publiczna

W centralnej części fresku widzimy: Boga Ojca, Jezusa Chrystusa oraz Ducha Świętego pod postacią białej gołębic. Takie przedstawienie *Trójcy Świętej*, gdzie Bóg Ojciec podtrzymuje swojego syna, było bardzo popularne w malarstwie florenckim już od XIV wieku. Warto zwrócić szczególną uwagę na to, że Bóg Ojciec nie siedzi na tronie, ale stoi, w pełni uczestnicząc w cierpieniu Jezusa Chrystusa. Tajemnica *Trójcy świętej* staje się zatem bardziej ludzka i zrozumiała dla przeciętnego człowieka.

Masaccio, „Trójca Święta”, Widok na centralną część fresku, ok.1425-1428, kościół Santa Maria Novella, Florencja, [wikimedia.org](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Masaccio_-_Trinity_-_Detail_-_WGA01687.jpg), domena publiczna

Mimo tego, że główną tematyką obrazu jest ukazanie Trójcy Świętej, to mamy tutaj także do czynienia ze sceną typową dla przedstawień ukrzyżowania. Tak więc oba motywy zostały połączone w jednym dziele. Dzięki temu obraz ma podwójną wymowę: nie tylko ukazuje cierpienie Chrystusa za grzechy, ale także podkreśla jego boskość. Możemy zaobserwować również połączenie świata niebiańskiego z ziemskim. Te dwa światy symbolizują odpowiednio kolory: niebieski oraz czerwony.

Warto zwrócić uwagę, że wśród postaci towarzyszących umierającemu Jezusowi, widzimy osoby nie tylko mu najbliższe: Matkę Boską i Świętego Jana, ale także fundatorów kościoła z Florencji. Przy ukazywaniu postaci Masaccio zachował odpowiednie proporcje pomiędzy nimi a elementami architektury. Kompozycja fresku jest oparta na formie piramidy. Szczyt stanowi głowa Chrystusa, a pozostałe dwa krańce - postacie darczyńców.

Masaccio, „Trójca Święta”, Widok na postacie pod krzyżem, ok.1425-1428, kościół Santa Maria Novella, Florencja, [wikimedia.org](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Masaccio_-_Trinity_-_Detail_-_WGA01688.jpg), domena publiczna

1

W dolnej części fresku widzimy przedstawienie szkieletu, który znajduje się na katafalku. Tuż nad nim widnieje napis : *Byłem tym, kim Ty teraz jesteś. Ty zaś będziesz tym, kim ja teraz jestem.* Z jednej strony mamy tutaj przypomnienie o marności życia, jednak z drugiej strony, mając w pamięci wymowę dalszej części fresku - obietnicę Zmartwychwstania.

Masaccio, „Trójca Święta”, Widok na dolną część fresku, ok.1425-1428, kościół Santa Maria Novella, Florencja, [wikimedia.org](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Masaccio_-_Trinity_-_Detail_-_The_Skeleton.jpg), domena publiczna

Oryginalność stylu Masaccia

Masaccio jest jednym z pierwszych przedstawicieli wczesnego renesansu włoskiego. Innowacyjność jego obrazów polegała na zastosowaniu zasady matematycznej konstrukcji widoku trójwymiarowej przestrzeni oraz perspektywy zbieżnej, utrzymaniu właściwych proporcji pomiędzy postaciami a przestrzenią oraz nadaniu namalowanym przez siebie postaciom rysu psychologicznego. Artysta odszedł także od linearnego, gotyckiego stylu, a dzięki zastosowaniu światłocienia - potrafił dodać postaciom masywności, prostoty i siły. Inspirował się twórczością Giotto oraz Donatella. Jego dzieła natomiast, podczas swojej podróży do Florencji, pilnie studiował Rafael Santi.

Wygnanie z raju

Masaccio wraz z Filippino Lippi oraz Masolino da Panicale stworzyli cykl słynnych [fresków](#) w kaplicy Brancaccich w kościele Santa Maria del Carmine we Florencji. Jednym z najbardziej

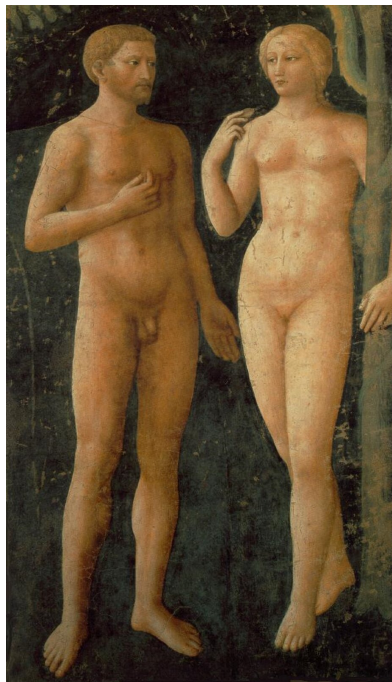
rozpoznawalnych fresków Masaccia jest *Wygnanie z raju*.

Masaccio, „Wygnanie z Raju”, 1425-1427, fresk Kaplica Brancaccich, kościół Santa Maria del Carmine, Florencja, [wikimedia.org](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Masaccio_-_Expulsion_from_Paradise_-_WGA01499.jpg), domena publiczna

Na obrazie widzimy pierwszych rodziców i anioła. Atrybut niebiańskiego posłańca może sugerować, że mamy tutaj do czynienia z Archaniołem Michałem – który był dowódcą niebiańskiego wojska, a także strażnikiem Królestwa Niebieskiego. Adam i Ewa zostali przedstawieni na wzór antyczny. Ich ciała są monumentalne, sprawiają wrażenie trójwymiarowych. Efekt ten pogłębiają namalowane cienie. Jednak tutaj uwagę zwraca nie ich postawa, ale mimika twarzy oraz gesty. Masaccio w przejmujący sposób oddał cierpienie wygnańców. Adam w geście rozpaczony zakrywa twarz dłońmi, Ewa natomiast płacze. Tło scenerii jest ubogie i proste. Wzrok widza przykuwa tylko jeden element krajobrazu – brama, która jest ukazana w skrócie perspektywicznym. Jest to kolejna cecha warsztatu Masaccia. Artysta przywiązywał małą wagę do detali oraz ornamentyki.

Podobnie ubogą scenerię widzimy w dziele drugiego z twórców Fresków w kaplicy Brancaccich: *Grzechu pierworodnym*.

Masolino da Panicale, „Grzech pierworodny”, 1424 - 1426, fresk Kaplica Brancaccich, kościół Santa Maria del Carmine, Florencja, [wikimedia.org](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Masolino_-_Adam_and_Eve_-_WGA01602.jpg), domena publiczna

Chociaż obaj wybitni artyści pracowali w tym samym czasie przy jednym projekcie, ich styl znacznie się różni. Adam i Ewa Masoliniego są statyczni pomimo tego, że artysta przedstawił ich w momencie podejmowania najważniejszej decyzji w swoim życiu. W gestach i mimice pierwszych rodziców nie widać żadnych emocji.

Grosz czynszowy

Drugim przejmującym w swojej wymowie freskiem autorstwa Masaccia jest *Grosz Czyszowy*.

Masaccio, „Grosz czynszowy”, 1425-1427, fresk Kaplica Brancaccich, kościół Santa Maria del Carmine, Florencja, [wikimedia.org](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Masaccio_-_Peter's_Denial_-_WGA01603.jpg), domena publiczna

W obrazie widzimy historię zaczerpniętą z Nowego Testamentu. Dzieło można podzielić na trzy sceny. W pierwszej z nich widzimy świętego Piotra, który łowi ryby. W jednej z nich

znajdzie statera. W środkowej części Jezus Chrystus z wraz z apostołami rozmawia z celnikiem, który żąda zapłaty. Po prawej stronie fresku widzimy ponownie przyszłego papieża, który wręcza monetę urzędnikowi. Postacie uczniów Chrystusa na fresku były wzorowane na greckich filozofach, o czym świadczą stroje oraz charakterystyczne ustawienie w kręgu. Każdy z apostołów ma swoją osobowość i wyróżnia się od innych, nie tylko ubiorem i wiekiem, ale także rysami twarzy. Ponadto widać, że każdy z nich nieco inaczej reaguje na zaistniałą sytuację. Niektórzy spoglądają na celnika, inni na Jezusa, a kolejni na swoich towarzyszy. Nowatorskim zabiegiem było użycie przez Masaccia wyraźnych kontrastów świetlnych. Podobną technikę (**chiaroscuro**) zastosują późniejsi barokowi malarze. Sama kolorystyka, chociaż nadal chłodna i matowa, zaczyna różnić się od dzieł gotyckich. Masaccio zauważył, że kolorami można zaakcentować cienie. Widać to w fałdach szat, które są zaznaczone poprzez większą ilość barwnika. Ciemniejsze barwy natomiast nadały obłoc postaciom, które dzięki temu zabiegowi stały się trójwymiarowe.

Cykl fresków *Sceny z życia świętego Piotra*

Wspólnym dziełem Masaccia i Masolino jest fresk *Kazanie Piotra w dzień Zesłania Ducha Świętego*.

Masaccio i Masolino da Panicale, „Kazanie Piotra w Dzień Zesłania Ducha Świętego”, 1424-1426, fresk Kaplica Brancaccich, kościół Santa Maria del Carmine, Florencja, epodreczniki.pl, CC BY 3.0

Na obrazie widać kunszt obu artystów. Postacie są majestatyczne i dopracowane, a z drugiej strony - pełne emocji. Masaccio w pełni oddał zainteresowanie i zachwyt słuchaczy słowami świętego. Także mimika przyszłego papieża zasługuje na szczególną uwagę. Widać w nim nie tylko skupienie i powagę, ale nawet pewną surowość i zdeterminowanie. Masolino zaś zadbał o detale. Widać je m.in. w różnorodnych fryzurach oraz delikatności rysów, a także w elegancji ubiorów postaci. To samo zamiłowanie do detali u Masoliniego widać również we freskach *Uzdrowienie chromego i wskrzeszenie Tabity*.

Masolino da Panicale, „Uzdrowienie chorego i wskrzeszenie Tabity”, 1424-1426, fresk Kaplica Brancaccich, kościół Santa Maria del Carmine, Florencja, [wikimedia.org](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Masolino_-_The_Healing_of_the_Lame_and_the_Resurrection_of_Tabitha_-_WGA01602.jpg), domena publiczna

Artysta dopracował nie tylko stroje postaci, uwagę przykuwa tutaj misternie zdobiony płaszcz oraz turban jednej z postaci, ale także detale architektoniczne np. w oknach widzimy różnorodne przedmioty. Dzięki temu zabiegowi cudowne wydarzenia z życia ucznia Chrystusa zostały ukazane w codziennej rzeczywistości.

Zastosowanie skrótu perspektywicznego odnajdziemy natomiast w kolejnym fresku Masaccia - *Uzdrawianie cieniem*.

Masaccio, „Uzdrawianie cieniem”, 1425-1427, fresk Kaplica Brancaccich, kościół Santa Maria del Carmine, Florencja, <http://evangioparamarta.blogspot.com>, CC BY 3.0

Jest to kolejna cecha charakterystyczna dla warsztatu tego artysty. Warto przyrzeć się postaci głównego bohatera dzieła. Cień rzuca centralnie usytuowana postać świętego, jednak z drugiej strony - sama postać świętego również jest zacieniona. Na uwagę zasługuje również pionowa kompozycja obrazu. Pionowe osie tworzą m.in. drzwi, oraz okna budynków, a także

kolumna po lewej stronie fresku. W ten sposób widzowi może wydawać się, że obserwuje daną scenę, dosłownie zza rogu.

Kolejnym dziełem, które Masaccio stworzył wraz z innym artystą – Filippino Lippi, jest fresk *Wskrzeszenie syna Teofila i kazanie świętego Piotra w świątyni*.

Masaccio i Filippino Lippi, „Wskrzeszenie syna Teofila i kazanie świętego Piotra w świątyni”, 1425-1480, fresk Kaplica Brancaccich, kościół Santa Maria del Carmine, Florencja,

W centralnej części znajduje się przywrócony do życia syn gubernatora Antiochii. O tym, że wcześniej znajdował się po drugiej stronie, świadczą czaszki oraz kości wokół niego. Na uwagę zasługuje także tłum. Prawie wszystkie głowy zgromadzonych znajdują się na jednym poziomie, bez względu na ich pozycję i ruch; także głowa świętego Piotra. Jest to zasada kompozycyjna zwana **lzokefalizmem**. Ta zasada kompozycyjna występująca w malarstwie figuralnym była często stosowana w gotyku, jednak w okresie renesansu zanikła. W drugiej części obrazu widzimy drugą scenę. Tym razem święty Piotr przemawia do wiernych. Masaccio wprowadził tutaj elementy realistyczne. Na obrazie widzimy współczesne czasom artysty budynki, oraz zgodne z XV wieczną modą – włoskie stroje.

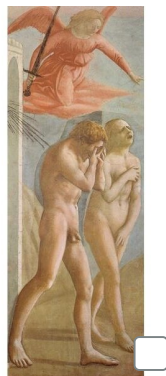
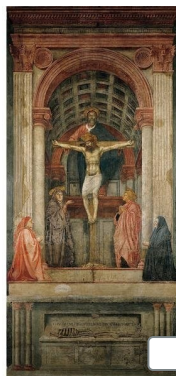
Ćwiczenie 1

Które z wymienionych dzieł przypisuje się jedynie Masacciowi?

- ☐ Kazanie Piotra w Dzień Zesłania Ducha Świętego
- ☐ Wskrzeszenie syna Teofila i kazanie świętego Piotra w świątyni
- ☐ Grosz Czyszowy

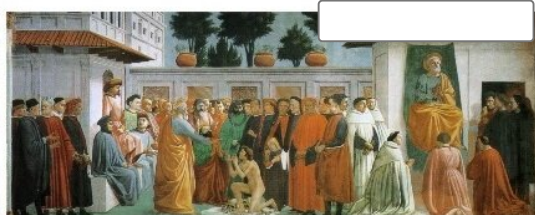
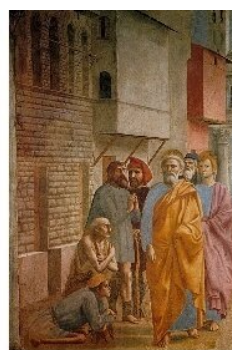
Ćwiczenie 2

Które z poniższych fresków znajdują się w kaplicy Brancaccich?

Ćwiczenie 3

Dopasuj tytuły do fresków.

Uzdrawianie cieniem

Grzech pierworodny

Uzdrowienie chromego i wskreszenie Tabity

Wskreszenie syna Teofila i kazanie świętego Piotra w świątyni

Grosz czynszowy

Wygnanie z Raju

Ćwiczenie 4

Innowacyjność twórczości Massacia polegała na:

☐ nadaniu postaciom psychologicznego rysu

☐ zastosowaniu perspektywy zbieżnej

☐ zastosowaniu gotyckiego, linearnego stylu

Ćwiczenie 5

Połącz w pary fresk z odpowiadającym mu krótkim opisem.

Grosz czynszowy

Autorem tego fresku jest Masolino i Masaccio. Na obrazie widać kunszt obu artystów. Postacie są majestatyczne i dopracowane, a z drugiej strony pełne emocji.

Kazanie Piotra w Dzień Zesłania Ducha Świętego

Na obrazie widzimy anioła, najprawdopodobniej Archanioła Michała.

Wygnanie z Raju

Niektóre postacie na tym obrazie były wzorowane na filozofach greckich.

Wskrzeszenie syna Teofila i kazanie świętego Piotra w świątyni

Na obrazie występuje zasada kompozycyjna – izokefalizm. Autorem tego dzieła jest Masaccio i Filippino Lippi.

Ćwiczenie 6

Przyjrzyj się wybranym freskom i przyporządkuj do nich autorów.

Masaccio i Filippino Lippi

Masaccio i Masolino

Masaccio

Masolino

Ćwiczenie 7

Połącz w pary terminy i ich wyjaśnienia.

fresk suchy

Malarstwo iluzjonistyczne polegające na namalowaniu na płaszczyźnie elementów architektury. Dzięki temu zabiegowi dane dzieło nabiera trójwymiarowości oraz głębi.

fresk

Z języka włoskiego al secco. Jest to odmiana fresku. Różnił się on od typowego fresku tym, że malowano na tynku jedynie miejscowo zwilżonym roztworem wody i wapna. Tę technikę malarską stosowano do uzupełnienia malowideł ściennych.

kwadratura

technika malarstwa ściennego polegająca na malowaniu na mokrym tynku, pokrytym kilku warstwami zaprawy, farbami z barwników odpornych na alkaliczne działanie wapna.

Polecenie 1

Wybierz dowolny fresk Massacia (nie omawiany na lekcji) i spróbuj go krótko opisać. Zastanów się, dlaczego autor przedstawił daną scenę i wskaż elementy charakterystyczne dla warsztatu tego malarza. Weź pod uwagę perspektywę, przedstawienie postaci oraz kolorystykę. Jeśli potrafisz, wskaż także elementy obrazu charakterystyczne dla renesansu. Gotową pracę możesz przesłać nauczycielowi.

Słownik pojęć

Chiaroscuro

termin używany w odniesieniu do dzieł sztuki na oznaczenie światłocienia lub malarstwa światłocieniowego.

Fresk

technika malarstwa ściennego, polegająca na malowaniu na mokrym tynku, pokrytym kilkoma warstwami zaprawy, farbami z barwników odpornych na alkaliczne działanie wapna. Fresk jest techniką bardzo trudną, gdyż nie pozwala na dokonywanie poprawek i zmian oraz wymaga malowania częściami, ale należy do najtrwalszych rodzajów malarstwa ściennego.

Fresk suchy

z języka włoskiego „al secco”. Jest to odmiana fresku. Różnił się on „typowego” fresku tym, że malowano na tynku jedynie miejscowo zwilżonym, roztworem wody i wapna. Tę technikę malarską stosowano do uzupełnienia malowideł ściennych.

Izokefalizm

zasada kompozycyjna występująca w malarstwie figuralnym i rzeźbie, polegająca na umieszczeniu na jednym poziomie obok siebie głów wszystkich przedstawianych postaci, niezależnie od ich ruchu i pozycji. Stosowana często w sztuce starochrześcijańskiej, bizantyńskiej i romańskiej, rzadziej w gotyku; zanika w renesansie.

Kwadratura

malarstwo iluzjonistyczne polegające na namalowaniu na płaszczyźnie elementów architektury. Dzięki temu zabiegowi dane dzieło nabiera trójwymiarowości oraz głębi.

Słownik terminologiczny sztuk pięknych, pod red. Stefana Kozakiewicza, Warszawa 1969

Dominika Jackowiak, *Historia Sztuki Malarstwo*, Warszawa 2016

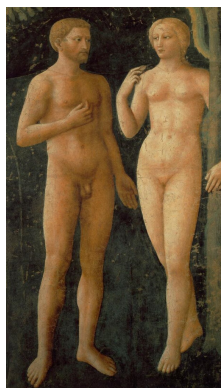
Galeria dzieł sztuki

Masaccio, „Trójca Święta”, ok.1425-1428, kościół Santa Maria Novella, Florencja, [wikimedia.org](#), domena publiczna

Masaccio, „Wygnanie z Raju”, 1425-1427, fresk Kaplica Brancaccich, kościół Santa Maria del Carmine, Florencja, [wikimedia.org](#), domena publiczna

Masolino da Panicale, „Grzech pierworodny”, 1424 - 1426, fresk Kaplica Brancaccich, kościół Santa Maria del Carmine, Florencja, [wikimedia.org](#), domena publiczna

Masaccio, „Grosz czynszowy”, 1425-1427, fresk Kaplica Brancaccich, kościół Santa Maria del Carmine, Florencja, [wikimedia.org](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Masaccio_-_The_Tribute_Money_-_WGA01349.jpg), domena publiczna

Masaccio i Masolino da Panicale, „Kazanie Piotra w Dzień Zesłania Ducha Świętego”, 1424-1426, fresk Kaplica Brancaccich, kościół Santa Maria del Carmine, Florencja, [epodreczniki.pl](https://epodreczniki.pl/Content/123456789), CC BY 3.0

Masolino da Panicale, „Uzdrowienie chromego i wskreszenie Tabity”, 1424-1426, fresk Kaplica Brancaccich, kościół Santa Maria del Carmine, Florencja, [wikimedia.org](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Masolino_-_The_Healing_of_the_Lame_and_the_Resurrection_of_Tabitha_-_WGA01350.jpg), domena publiczna

Masaccio, „Uzdrawianie cieniem”, 1425-1427, fresk Kaplica Brancaccich, kościół Santa Maria del Carmine, Florencja,
<http://evangioparamarta.blogspot.com>, CC BY 3.0

Masaccio i Filippino Lippi, „Wskrzeszenie syna Teofila i kazanie świętego Piotra w świątyni”, 1425-1480, fresk Kaplica Brancaccich, kościół Santa Maria del Carmine, Florencja,

Bibliografia:

Słownik terminologiczny sztuk pięknych, pod red. Stefan Kozakiewicz, Warszawa 1969

Wielcy Malarze – Ich życie, inspiracje i dzieło, Masaccio, pod red. Ewy Dołowskiej, nr 40, Warszawa 1999

A.N. Hodge, *Historia Sztuki – malarstwo o Giotto do czasów obecnych*, Warszawa 2009

Anna Maria Lepacka, *Renesans. Historia - Sztuka - Ludzie*, Warszawa 2017

Dominika Jackowiak, *Historia Sztuki Malarstwo*, Warszawa 2016

Jan Białostocki, *Sztuka cenniejsza niż złoto*, Warszawa 2017

Riccardo Belcari, Giulia Marrucchi *Wielka historia sztuki*, T.3. Wczesny renesans, Warszawa 2010